

Tri rođenja

PIŠE: FRA IVO PAVIĆ

Jedan od razloga da kršćani ne mogu svjedočiti svoju vjeru jest da ne poznaju dar - nemaju svjesnog iskustva krštenja u Duhu. U većine kršćana vjera je većinom na intelektualnoj razini, oslonjena na vlastite snage i sposobnosti. Stoga je potrebno svjesno iskusiti krštenje u Duhu i primiti nov izljev Duha.

'Krštenje u Duhu' ili 'izljev Duha' izraz je prisutan od samih početaka Crkve i bio je sastavni dio kršćanske inicijacije (krštenja, potvrde i pričesti) kao što se vidi u Novom Zavjetu i u učenju istočnih i zapadnih crkvenih otaca. Ono nije otkriće karizmatika. Ono je srce kršćanstva. Nitko nema monopol nad krštenjem u Duhu. Karizmatici su pomogli samo otkriti tu zaboravljenu i skrivenu milost. O krštenju u Duhu u Crkvi se može govoriti, a da se i ne spominje karizmatički pokret. Npr. može se doživjeti krštenje u Duhu u svetoj misi, u sakramentima, sakramentalima, u molitvi časoslova, duhovnim vježbama, zavjetima, molitvama vjernika... Kad govorimo i pišemo o krštenju u Duhu, ne smijemo zanemariti tradiciju crkve i učenje svetih otaca.

Kao što nam je poznato iz Djela apostolskih, Pavlovih poslanica, osobito prve poslanice Korinćanima, prve su kršćanske zajednice iz apostolskog vremena bile karizmatičke. Iskustvo krštenja u Duhu i korištenja duhovnih darova bila je sasvim normalna pojava. Apostolska pozornost bila je usmjerena prema ispravnoj uporabi darova i u izbjegavanju gašenja Duha (usp. 1 Kor 12,1-11.27-31; 14, 1; Rim 8,6-16; Gal 3,1.). Karizmatičko iskustvo i korištenje samih karizma nastavilo se u Crkvi i poslije smrti apostola, ali mogli bismo reći ne s toliko žara kao na početku. Zašto?

Naime, glavni razlog pada zanimanja za karizme čini se da su odigrala tri ključna faktora:

1. Kršćanstvo je postalo državnom religijom, (313. godine Milanskim ediktom) stoga su karizme prešle u nadležnost institucija i na taj su se način izgubile.
2. Više nije bilo toliko krštenja odraslih, sa svjesnom odlukom i dobrom pripremom. Roditelji su donosili svoju malenu djecu na krštenje pa zato nije više bilo ni očitih manifestacija izlivanja karizma kao što je to bio slučaj kod odraslih.
3. Crkva nije toliko imala potrebu za karizmama kao što je to bilo na početku jer se vjera počela širiti nesmetano. Mnogi su se krstili jer nije bilo više ni zabrana ni progona.

Kako nam svjedoče sveti crkveni oci, zbog ovih navedenih razloga u Crkvi su se mogle prepoznati dvije vrste ili dvije struje kršćana. Prvi su oni koji su se zadovoljili samo primanjem svetih sakramenata i obdržavanjem Božjih i crkvenih zapovijedi prepuštajući se pasivnom načinu života kao vjernici. Nisu bili zainteresirani za karizme. Drugi su bili oni koji su željeli primiti od Gospodina i karizme Duha Svetoga i njima se služiti kako bi drugima svjedočili živu Kristovu prisutnost i da bi njihove zajednice (župe) bile žive, aktivne i „proročke“. Stoga su sveti crkveni oci poticali odrasle pripravnike za sakrament krštenja da traže od Gospodina specijalne darove milosti, tj. karizme. „Bog daje onima koji žele i koji imaju jaku vjeru“. U isto vrijeme oni koji nisu srčano željeli, ili su imali nesavršenu vjeru, bili su nesposobni primiti obećani i obilni izljev Duha s darovima proroštva, ozdravljanja, snova, vizija (usp Dj 2,17).

Sveti Jeronim (2. stoljeće) piše tako o drugoj kategoriji vjernika, koji su ostali bez mnogih karizma. Kako smo rekli u ono doba bilo je puno kršćana koji su primili sve sakramente, koji su držali Božje zapovijedi, obavljali određene pobožnosti, ali nisu željeli obilje karizma. Ta nova intervencija Duha Svetoga dolazila je od osobne odluke, želje i bratske molitve. Govorilo se o izlivanju Duha izvan sakramenata, ali u povezanosti sa sakramentima. Ipak, među te dvije skupine kršćana

nije bilo zavisti ni prepirki, zato što su oni prvi koje sam naveo, uvijek mogli tražiti puni izjev Duha i karizma po svjesnom prihvaćanju svoga vlastitog krštenja. Sveti Jeronim dalje ističe da nam je „izlivanje Duha“ dano po vjeri i milošću spasenja i da oni koji to ne žele ostaju bez duhovnih darova koji su plod i očitovanje obilnog izlivanja Duha.

Sveti Grgur Nazijanski (329 – 389) uspoređuje krštenje u Duhu s „trećim rođenjem“. Naime, on razlikuje tri vrste rođenja: prvo je prirodno rođenje iz utrobe majke, drugo je duhovno darovano u sakramentu krštenja (iz vode i Duha) i drugim sakramentima; a treće se sastoji u obilnom izlivanju Duha s kojim su povezane i karizme, po kojima se postiže puna kršćanska zrelost u Crkvi. To treće rođenje povezano je s ovim drugim duhovnim rođenjem. I sveti Grgur još precizira i kaže da se tu radi o „izvanrednoj i silovitoj Božanskoj intervenciji“ koja ispunja i uzdiže naše biće u visine, u sferu „milosti obnovljenog stvaranja“. Isto tako crkveni su Oci povezivali treće rođenje s obraćenjem koje počinje vjerom u uskrslog Krista.

Sveti Ćiril Jeruzalemski (315 – 387) naučava o daru krštenja u Duhu ovako: „Slabost nezrelih kršćana sastoji se u činjenici da imaju samo „dogmatsku“ vjeru, onu koja uključuje samo razumski pristanak. Nedostaje pak vjera koja se prihvaća ne samo razumom već srcem tj. cijelim bićem. Ta je vjera „golem dar“ koji ispunja dušu gorućom ljubavlju, ne samo za vlastito spasenje nego i za spasenje drugih. To je dar koji donosi velike karizme i koji je obilno podijeljen u duhovno raspoloženim srcima. Tko ga posjeduje vidjet će slavu Božju (usp. Iv 11,40), a tko ne, ostaje izložen slabostima i nesigurnostima svoga rasuđivanja sve dok ne bude tražio od Gospodina da ga oslobodi „od velike bolesti koja nas lišava karizma koje dolaze od Boga“.

Sveti Augustin (354 – 439) razvija teologiju aktualizacije sakramenta krštenja djece. On kaže: „Duh Sveti stanuje u krštenom djetetu, ali mu nedostaje stupanj aktualizacije koja dolazi kasnije pomoću svjesnog iskustva i svjesnog prihvaćanja krštenja već dobivenog u djetinjoj dobi“. Dakle, neizbježno je temeljno opredjeljenje odraslih za Krista i prihvaćanje krštenja dobivenog u djetinjstvu kako bi se oslobodila njegova snaga za svjedočenje.

Na sličan način uči veliki kršćanski mistik **Filoksen iz Mabbuga** u Siriji (440–523). On govori o tri vrste rođenja, ali spominje i dva krštenja. Tako, on ističe: **Prvo rođenje** je prirodno kad se dijete rađa iz majčine utrobe. **Drugo rođenje** je sakramentalno kad dijete postane dijete Božje, član Crkve. Dok **treće rođenje** dolazi kad se netko rodi vlastitom voljom prolazeći iz tjelesnog života u duhovni. Drugo rođenje i treće neraskidivo su povezani. Obraćajući se pripravnici za krštenje kaže: „Vi imate dva krštenja. Jedno je Krštenje milošću koje se rađa iz vode, a drugo je krštenje vašom slobodnom voljom“. Radi se o dva aspekta jednog krštenja. Prvo se

odnosi na Darovatelja, gdje djeluje Duh Sveti, dok se drugo odnosi na primatelja koji slobodno u zrelijoj dobi prihvaća svoje krštenje već dobiveno u djetinjoj dobi.

Ivan iz Apameje (polovica 5 st.), govori o dva krštenja. On ističe da se po drugom krštenju ulazi u savršeno posjedovanje „moći svetog krštenja“. Tu spominje darove proroštva, ozdravljanja i čudesa.

Sveti Simeon, Novi teolog naglašava da je Krštenje bez obraćenja samo krštenje vodom. Samo drugo krštenje Duhom aktualizira prvotno. Sveti Oci također govore o vjeri i savršenoj ljubavi koje uvjetuju primanje obilnog izlivanja Duha, ali ta se savršenost ne sastoji u moralnoj savršenosti i bezgrešnosti nego kao duhovno raspoloženje i spremnost za primanje novog izlivanja Duha. Kao što je rekao sveti Pavao: bez ljubavi sam ništa.

Od XII. stoljeća koristio se često za krštenje u Duhu izraz *drugo krštenje*, u smislu da ono aktualizira punina sakramenta krštenja. Katekizam katoličke Crkve govori o krštenju u krvi, željom i suzama. Sve te vrste krštenja povezane su sa sakramentima inicijacije. Drugi Vatikanski koncil naglašava porijeklo karizma i izvan sakramenata kad kaže: „Duh Sveti ne samo pomoću sakramenata posvećuje narod Božji i vodi ga... nego dijeli svakome vlastite darove kako on hoće (1 Kor 12,11), razdaje među vjernicima posebne milosti. Ove karizme, izvanredne ili jednostavne treba primiti sa zahvalnošću i utjehom“. (Lumen Gentium, 12).

S obzirom na molitvene karizmatičke grupe, osobito u obnovi u Duhu koji mole za novo izlivanje Duha, podudara se ono što se događalo u doba svetih crkvenih otaca, samo što je danas često prisutna zavist prema onima koji doživljavaju izjev Duha od onih koji to nisu i koji to ne žele.

U molitvenim grupama obnove u Duhu ostvaruju se svi uvjeti za primanje trećeg rođenja: „obnovu“ poslije krštenja, prijelaz iz straha u ljubav s unutarnjom slobodom, želja za karizmama koje bi bile korisne za spasenje drugih i za izgradnju Crkve.

Dakle, treba da radimo na tome da Crkva ne bude prikraćena za ovaj skriveni dar (usp. Iv 4, 10) koji su karizmatičke zajednice preuzele iz otačke tradicije. Treba pobijediti duhovnu lijenost i sve prepreke koje nas sprečavaju da danas doživimo „treće rođenje“.